

Høsttur til Sulitjelma 10.9.2025 Telepensjonistene Bodø/Salten.

Fra Bodø kl. 0845 med buss fra Polar Tour og 14 deltakere.

Første stopp og liten pause ved Fauske jernbanestasjon hvor 2 nye deltakere kom på.

Videre mot gruvebyen Sulitjelma i nydelig vær og god stemning. Spektakulær vei langs elv og innsjøer med trange juv, fossefall, skog og 3 tunneller.

Reidun Olaisen

På strekningen Fauske-Sulitjelma var det tidligere mange spredte bosetninger og gårder.

I løpet av turen tok 88 år unge Tp-medlem Reidun Olaisen mikrofonen og deltakerne fikk høre en fin og spennende historie om hennes oppvekst og barndom fra området og den lille grenda Grønli hvor hun bodde til 1947. Det var en fin og trygg barndom med trivsel og spenning.

Folk bodde ofte flere familier i samme bygning og tok vare på hverandre. Skoleveien kunne være utfordrende, flere kilometer til fots og spesielt på vinteren. Det ble derfor nødvendig med internatopphold for barna, men det ble opplevd som trygt og spennende for barna som fikk nye venner og sosiale opplevelser.

Mange fikk seg arbeid i tilknytning til gruvedriften i Sulitjelma.

Fra gruvene i Sulitjelma ble det fraktet malm og svovelkis langs vannveien til Finneid nær Fauske. Da ble det benyttet isbryter som slepte en pram etter seg på nedrevann og øvrevann. De tok også med seg passasjerer når det var mulig. Det gikk også en smalsporet jernbane fra Sulitjelma til Sjønstå.

Foreldrene kjempet for bedre skoleskyss og ønsket å få benytte tog til og fra Sulitjelma.

Barna ble holdt hjemme i skolestreik! Etter én uke fikk de bruke toget.

Fortellingen vitner om en god og spennende barndom for folket i området.

Takk for spennende og modig fortelling Reidun!

Turen gikk videre til Sulitjelma og lunsj på hyggelig kafé i det gamle samvirkelaget.

Lunsj

Gryterett med nybakte grove rundstykker, kaffe og kake. Fin stund og sosialt samvær som er så viktig på slike turer.

Lunsj

Videre med bussen til gruvemuséet i Fagerli hvor vi ble mottatt av bestyrer Jon Gunnar Olsen som viste sort/hvit film om gruvedriften og holdt foredrag om gruehistorien.

Bestyrer Jon Gunnar Olsen forklarer om oppbygningen av gruvene

Det fortelles at en same ved navn Mons Petter allerede i 1858 på en av sine vandringer, oppdaget en litt spesiell stein som ble undersøkt og viste seg å inneholde metaller som sølv og kopper. Svenske investorer fattet interesse for området og fikk frie tøyler av norske myndigheter til å utforske området som ikke til nå var kartlagt (hvit flekk på kartet ifølge foredragsholder). Gruveselskap ble grunnlagt av Nils Person 11.februar 1887.Det ble dannet et svensk selskap som hadde styringen fra 1891 til 1933.Siden har selskapet vært norskregistrert (AS Sulitjelma Gruber) til nedleggelse av gruvedriften i 1983 og selskapet i 1991. Dette pga markedssituasjonen.

Boreutstyr

Hele gruehistorien finnes på diverse medier og det ble laget film «Sulis 1907»for etpar år siden. Vi fikk omvisning i muséet som inneholdt en rikholdig samling av verktøy og boreutstyr som ble brukt i gruveindustrien, til og med et lokomotiv som ble brukt til å trekke malmvogner i gruegangene. Meget interessant med mange gjenstander og bilder. Besøk i muséet anbefales på det sterkeste!

Så fortsatte turen til Jakobsbakken, et område litt høyere opp i fjellområdet med eldre bebyggelse og gruveinnganger. Med oss i bussen hadde vi guide Wenche Spjelkavik, beboer i området gjennom mange år. Hun tok oss med ut i det flotte landskapet i nydelig vær og formidabel utsikt. Vi fikk et fantastisk foredrag om gruvedrift, bebyggelse, folkeliv gjennom tidene. Hun viste unik lokalkunnskap og formidlererene!

Fra å være et spredt dalføre med ca. 50 nybrottsmenn rundt 1890 var tallet på innbyggere i 1910 øket til ca. 3000 hvorav ca.1800 jobbet i gruvedriften.

Det var harde og dårlige arbeids-og boforhold som resulterte i «opprør»/folkemøte på Langvatnet i 1907. Etter hvert bedret forholdene seg.

Wenche forteller om hvor husene kommer fra og hvem som bodde der

I løpet av omtrent 100 år ble det tatt ut 6 millioner tonn metaller i form av svovelkis,kobber,sink,sølv og gull. Det var milevis med gruveganger. Malmen ble fraktet med taubaner,jernbane og båt til Finneid og havet.

Det areides pr. i dag med mulig ny gruvedrift i området.

I Sulitjelma bor det i dag ca.500 innbyggere. Området er viktig friluftsområde med bl.a.600 hytter/fritidshus.

Fornøyde turdeltakere takker reisekomitéen, dyktige foredragsholdere og stødig sjåfør fra Polar Tour for en interessant og lærerik tur!

Vennlig hilsen
Reidar Johansen

Björg, Inger Lise og Gerd slapper av i høstsolen